

Mi készül a város házában?

Nyilatkoznak a tanácsosok

Budapest közel egy milliónyi lakossága szeretettel csüng a városon. És talán nem is tudja megindokolni miért, de szeretjük a várost. Ha so kellemetlenséget is okoznak itt, a hatóságok, ezek intézkedései, a drágaság és a városi élet egyéb rossz oldalai, mégis szeretjük Budapestet és mindkét közelről érint bennünket, ami e várossal történik.

A főváros polgárságának minden osztály egyaránt érdeklő intézkedések kezdeményezői megvalósítói a városháza egyes ügyosztályai. Minden ügyosztálynak valamennyi intézkedése a polgárok kisebb-nagyobb tömegét közelről érint. Mert hát kit nem érdekel az, amit egészségünk megóvásáért a közegészségügyi osztály számunk kilátásba helyez? Kit nem töltene el örömmel, a közlekedési ügyosztály az oly nehezen való autótaxi és autóomnibuszt már forgalomba hozni. Büszkeség fog majd el bennünket egyaránt az Széchenyi-fürdő monumentális épületének látása, amelyet a gazdasági ügyosztály a városliget közepén, nyugateurópai nivón épített. Kit nem érdekelne az, hogy a jövő évtől kezdve az utcák házak új táblát kapnak az építési ügyosztály gondolkodása folytán? És van-e annál érdekesebb téma, milyen lépéseket fog a tanügyi osztály gyermekeink oktatásának előmozdítására tenni?

Felnőttet és gyermeket, szegényt és gazdag gyárost és munkást, iparost és kereskedőt, mindent, ki e város levegőjét szítja, kisebb-nagyobb mértékben érinti az, amit fővárosunk érdekében nagygyá, széppé, a külföldi nagy városokhoz hasonlóvá iparkodnak tenni. Azoknak az intézkedéseknek, amelyekkel ezt a célt elérni óhajtják a főváros vezető organumai, a városháza egyes ügyosztályai a kezdeményezői. És miután minden városi polgárt egyformán közelről érdekel ez a kérdés, munkatársunk telkereste az egyes ügyosztályvezető tanácsosokat, akik a következők voltak szivesek elmondani, mi a legközelebbi munkaprogramjuk:

Rényi Dezső

h. alpolgármester a közlekedési ügyosztály vezetője:

— A közlekedési ügyosztály jelenleg két nagy dolog megvalósításával foglalkozik. Régóta huzódik a két ügy nyélbeütése, de nagyon sok akadály merült fel. Természetes, hogy a **autótaxi** és az **autóomnibusz** róvan szó. Bizton remylem, hogy a következő élelejen a fővárosi közönség régi és jogos óhaj meg fog valósulni. A miniszter határozata legközelebbi napokban jön le és azután a főváros részéről a gyors elintézésnek remélhetőleg nem lesz semmi akadálya. Hogy melyik vállalat fogja megkapni, azt egyelőre nem tudjuk.

— Az auto-omnibuszok természetesen sokkal több vonalon fognak közlekedni, mint a mostani omnibuszok, azonban részletesen még e kérdés sincs eldöntve.

— Az autótaxi és autoomnibusz behozatalával szükségessé válik egyéb egészségügyi intézkedés. Így szó van arról, hogy a forgalmasabb utakon gőzerőre berendezett **locsolók** fogják a por átkát enyhíteni. Ugy szintén gőzerőre berendezett **seprőkocsik** fogják az utakat takarítani.

— A közlekedési ügyosztály vezetése alá kerül 1913 január elsején a **Cséry-féle szeméttelép** is, amelyet tudvalevőleg a főváros házikézelésbe vett.

— A **közuti villamos** vonalhálózatának kiterjesztését célzó új munkák közül folyamatban van a **farkasréti** vonalnak az izraelita temetőhöz vezető meghosszabbítása és a **Bécsi uti** vonal építése. Ez évben készül el továbbá a **Hermina uti** második vágány. A **Visegrádi utcai** hurokvágány vonalvezetése tekintetében az illetékes minisztérium eddig még nem döntött, ezért a múlt évben megkezdett munka még nem volt befejezhető. A **Főtér—Filatorigáti** meghosszabbításra vonatkozó költségvetést letárgyaltuk és így ennek a vonalnak is

az engedélyezése a legközelebb meg fog történni.

— A budapesti villamos városi vasut hálózatát illetőleg épülőben van a Beihlen-utca, Felsőerdő sori vonal és a Karpfstein, Körös, Golgota-utcai vonal. De a villamosvasut társaság fejlődésének kerekeit messze túlhaladta az a nagyszabású program, melyet a vasúttársaság az egész főváros területére kiterjedő új vonalak létesítése tárgyában kidolgozott és a fővárosnak bemutatót. Több mint száz kilométer vágányhosszúságú új vonal létesítését öleli fel az a tervezet, melynek tárgyalását már megkezdették.

— Terve vannak véve a következő új vonalak: a Baross-utcai és Keleti pályaudvari vonalakat összekötő új vonal; a Kispesti átlami munkástelephoz vezető új vonal, a Gyömrői-uti vonal, a Kőbánya—Kispest—Erzsébetfalvai vonal, a Dráva-utca—Aréna-uti összekötő vonal, a Máv. új szénpálya-udvarához vezető új vonal, végül a Kápolna-utcai vonal meghosszabbítása.

— A Ferencz József Földalatti Vasut a tanács felhívására foglalkozik vonalának a Belvárosban és Rákóczi-uton át a Városligetig való meghosszabbítására vonatkozó tervek kidolgozásával, vagyis forgalmának körforgalommal leendő kifejlesztésével.

Harer Ferenc dr.

tanácsnok, a városépítési ügyosztály vezetője:

— Az építkezési ügyosztálynak a jövő évben megvalósítandó tervei közül különös fontossággal bír az új házszám, továbbá új utcátáblák behozatala. Meg akarjuk szüntetni azokat a kellemtelenségeket, amelyeket a közönségnek a sok helyütt kopott, piszkos ház, illetve utcai táblák okoztak.

— Tabán szabályzási tervét végképp megállapítottuk. A még kisajátítandó ingatlanok megszerzésére nézve a utolsó egyezkedési tárgyalások rövidesen befejeződnek.

— A belvárosi templomra és környékére is megállapítottam már a szabályozást; e szerint a egyes tanítónéknak jutó új telek megalkotására nézve a kisajátítási csereegyezség megkötése folyamatban van és így az új rendház és gimnázium építésének megkezdése a jövő évre várható.

— Az Erzsébet sugárut és vele kapcsolatosan az új központi város ház elhelyezésének kérdését, tekintettel az e kérdéssel kapcsolatos és tovább nem halasztható számos függő ügyre, a legközelebbi időben feltétlenül dűlőre kívánjuk vinni.

— A főközkedési utvonalak kiszélesítésének kérdésével is foglalkozom és elkészíteni kívánom, a legközelebbi jövőben egy budai hegyvidéki kilátási ut tervét is.

— Teljesen újból kell átdolgoznom a telek és szabályozási nyilvántartást, amely munkálattal a telek átszámolásával kapcsolatban a jövő évben megkezdni kívánom.

— A tűzrendészeti és tűzoltósági ügyekben igen fontos feladatok várnak megoldásra. Úgy tűzrendészeti, mint színházi szabályrendeletünk elavult, itt tehát új szabályrendelet alkotására van szükség; szabályozandó lesz továbbá a mozgófénykép-színházak ügye is. — A tűzoltóságra vonatkozólag minél előbb keresztülvendő a tűzoltóorségeknek automobilal való ellátása.

— Sürgős és fontos továbbá a tűzoltólegénység illetményének rendezése. A mai rendszer, amely szolgai és alacsony illetményrendezésen alapul, sem a fizetés mértékére nézve, sem az előléptetési viszonyok tekintetében nem biztosítja azt a követelést, amelyet tűzoltóságunkhoz fűznünk kell.

Márkus Jenő dr.

tanácsos, a városgazdasági ügyosztály vezetője:

— A városgazdasági ügyosztály nagyban készül az új Artézi, illetve Széchenyi-fürdő megnyitására. A megnyitás nagy ünnepek közepette minden valószínűség szerint május havában fog történni. Természetesen a fürdőt körülvevő környezet is rendezés alá kell venni és pedig úgy, hogy a fürdő monument-

ális épülete mindenképpen kidomborodjék. Az év elején, talán már februárban hozzálatnak az Artézi gyógyszálló felépítéséhez. Reméljük, hogy a Széchenyi-fürdő és szálló fölőlegessé fogja tenni a magyarnak hasonló külföldi gyógyfürdők felkeresését, sőt hisszük, hogy a külföldről sokan fogják e helyet felfekeresni.

— A Sárosfürdő külső munkálatai az 1913. évben okvetlen befejezést nyerne és 1914. év elején a belső munkálatakat fogják megkezdni.

— Nagy jelentősége van annak, hogy a konyhakerti gazdaság az év elején megkezdje üzemét és remélem, hogy tavaszra már a piacra tud jönni. Ettől az intézménytől egyrészt a közlelemzés javulását, másrészt a városi földök jobb jövedelmezőségét várjuk.

— Ugyancsak tavasszal fogják megkezdni építeni a VII. ker. előjáróság-épületét. Az új épület tervei már teljes megállapítást nyertek. A telek a Csengery, Dob- és a Hársfa-utcák között fekszik.

— A közönség az állatkerttet már az elmúlt évben nagy szeretettel látogatta és örömmel konstátalom, hogy nem várt sikerrel találkozunk. Természetes, hogy a közönség szeretettel a jövőben csak fokozni óhatom és mindazokat a hibákat, amelyeket az elmúlt első évben felfedeztünk, helyrehozni fogjuk. Az esti kortót ezután is fenntartjuk, sőt nagyobb filharmoniai zenekar fog játszani, mint az elmúlt évben. Az akusztika ellen több oldalról panasz hangzott fel és a zenekar helyét ennek folytán meg is változtattuk. Gondoskodni fogunk arról, hogy a közönség számára megfelelő fedett hely álljon rendelkezésére, úgy hogy ha esetleg hirtelen eső, vagy vihar támadna mindenki megfelelő menedéket találjon. Már most tárgyalunk több kiváló karmesterrel vendégszerrelést illetőleg és egyet közülök, Lehár Ferencet sikerült is egy estére szerződtetni.

— Ami az állatokat illeti sok újat fogunk beszerezni, a régiakat pedig felfrissítjük.

— A téli sport minden ága kultiválható lesz az állatkertben. Korcsolyázás, rúdizás, szánkózás könnyen hozzáférhető lesz, mert a belépőjeggyel bárki is részesülhet minden ráfizetés nélkül ezekben az élvezetekben.

Déry Ferenc dr.

tanácsos, a tanügyi ügyosztály vezetője

— A közoktatási ügyosztályban sok új reform vár megvalósításra. Nagyon fontos feladatot képez az elemi iskolai tanítástervei munkálatainak elkészítése. Eddig ugyanis országos tanterv volt, ennek hibája már az, hogy elavult és az egyes helyi viszonyoknak nem megfelelő. Ebben részletes utasítás lesz a tanítók részére a tanításterv feldolgozására.

— Nagy munkát igényel az iskolai rendtartás elkészítése, amelynek megvalósítása a következő évben fog bekövetkezni. Ez az iskolai rendtartás összegyűjtése lesz mindazon rendeleteknek és utasításoknak, amelyek az igazgatókra, tanárookra és tanítóokra vonatkoznak, tartalmazni fogja az összes előírási szabályokat a tanulók felvételétől kezdve addig, míg az iskolát el nem hagyják. Ez a nagyszabású munka rendkívül meg fogja könnyíteni az iskolák adminisztrációját.

Ugyancsak komoly megfontolás tárgyát képezi a tandíjszabályzat revíziója, amelyre vonatkozólag legközelebb indítványt tesztek. Az iskolák tandíja változni fog, de hogy mely iskoláké fog emelkedni vagy csökkenni, az még nem állapítható meg. Azonban a legtöbb iskolában csökkenni fog a tandíj.

— Különös fontossággal bír a kereskedelmi tanonciskolák szakirányúvá való átváltoztatása. Eddig ugyanis az összes kereskedelem és iparág tanoncjai egyféle iskolába jártak az elemi ismeretek elsajátítása végett. Ezen most változást kívánok eszközölni és pedig úgy, hogy ezután a különböző foglalkozásbeli tanoncok más-más iskolába járjanak, illetve az egy foglalkozásnak együtt legyenek. Ennek hasznát abban vélem

látni, hogy a tanoncok most már nemcsak az elemi ismereteket fogják elsajátítani, hanem egyúttal a saját szakmájukat esetleg elméletileg megismerhetik. Ennek a tervnek előkészítési munkálatai természetesen sok munkát fognak adni. Meg kell majd állapítani a tervet, a tantárgyakat, a tantereket és a helyiségeket.

— Az iskolai egészségügy fejlesztését illetőleg az iskola orvosi intézmény behozatala ugyancsak régi időből való kívánság és az erre vonatkozó előterjesztést 1913. évben meg fogom tenni.

— A testnevelés terén ugyan-csak fontos uitiásokkal óhajtom az ifjúság testi épését fejleszteni. Súlyt óhajtok arra helyezni, hogy a tanulók sokat legyenek a szabadban, a tornaórákat lehetőleg itt tartásuk meg és egyáltalában a szabadban mozgást fogjuk előtérbe helyezni. Az eddigi német torna rendszerrel szemben a svéd-tornára fogunk súlyt helyezni. Játékdeputánok és játékhelyek szaporítása van tervbe véve. Ez azokban az iskolákban ahol lehetséges korcsolya és szánkózó sport érdekében mindent elkövetek. Több torna- és uszóverseny rendezésével akarom továbbá az ifjúság ambícióját a sport terén fokozni.

— Az iskolaépítést rendkívül megnehezítik a mostani súlyos pénzügyi viszonyok, ugyhozott erre vonatkozólag rem lehet bizonyosat állítani. Már pedig új iskolákra nagy szükség volna. Kétszázon felül van az ugynevezett váltakozó osztály. Ezek olyan helyiségek, amelyekben más osztály foglal helyet délelőtt és más délután, természetesen azért, mert nincs hely. Néhány évig fog még eltartani, míg ezt ki lehet majd kerülni.

— Az önálló épületben elhelyezendő külön iparostanonc iskolák fokozatos felállítására és abban a hatályosabb nappali oktatás bevezetésére programot építtem, amelyben a segédek továbbképzését felőelő főmipari szakiskola létesítését legelőbb kívánom megvalósítani. Ez a terv azonban egyéb fűdözeti hiányában a nagy költségek felőelőleg halasztást szenved.

Tervevetem az ipari egészségügyi felőelőállításoknak az iparos tanonciskolai előadások keretében való beillesztését, különös tekintettel az egyes szakmákra.

— A főváros kislakásos telepein levő iskolákkal kapcsolatban háziipari tanító és foglalkoztató műhelyeket szándékozom berendezni.

— Az elemi és polgári iskolákban az ének-, rajz- és kézimunkatanítás, valamint a fiú- és leányiskolákban bevezetett szakszerű tanítás eredményének biztosítása szükségessé teszi, hogy a szakfelügyeletről is erre való különös tekintettel gondoskodjam.

Buzay Károly

tanácsos a közegészségügyi ügyosztály vezetője:

— A közegészségügyi közigazgatás terén törekvésem arra irányul, hogy a kórházaink körül fenforgó hiányok fokozatos megszüntetésével, kórházi viszonyaink javításak és hogy a közgyűlés által elfogadott kórházépítkezéseket végrehajtsam.

— A jövő évben megindítható lesz a 410-ágyas fűdőbeteg-kórháznak, továbbá a 80-ágyas orbáncos pavilonnak építés, valamint az Új-Szent-János kórház szemészeti osztályának kibővítése. Továbbá az Új-Szent-János kórház mögött létesítendő elmébeteg kórház építését már meg is kezdtük.

— A Váci-uton épülő nagyarányú új fertőtlenítő intézet építését folytatjuk és reméljük, hogy a jövő évben átadható lesz a használatnak.

— Munka alatt van a temetkezés házi kezelésbe vételének ügye és ezzel párhuzamosan a ravatalozás kérdésének oly értelmű megoldása, hogy a ravatalozások a temetői halottas házakban végeztessenek. Erre nézve a kerepesi-uti temetőt illetően az a tervünk, hogy a kerepesi-uti temető főbejárata közelében levő kertészetet onnan eltávolítjuk, az itt felszabott és az igazgatósági épülettel elfoglalt területek felhasználásával egy modern, a főzövegetőbb igények kielégítésére is alkalmas monumentális ravatalozó építtetnék és ezzel egyidejűen a temető mai díszleten főbejárata is díszes kiképzést nyerne.

— Fontos kérdés, hogy az ezidőszerint ideiglenes bakteriológiai intézet a mindinkább növekedő feladatainak megfelelő végleges szervezessék. Ez iránt legközelebb előterjesztést tesztek.

— Még a következő kérdések kerülnek legközelebb megoldásra: A köztemetőkről szóló szabályrendelet revíziója, a járvány-bizottságok hatáskörének újabb szabályozása, a magzatelvetelési esetek bejelentési kötelezettségének és az elvetélt magzatok eltakarításának rendezése és szabályozása.

Folkusházy Lajos

tanácsnok, a közlelemzési ügyosztály vezetője:

— A közlelemzési ügyosztály jelentékeny eszközökkel iparkodik a jövő évben az általános drágaság enyhítésére törekedni.

— A fővárosi tojás- és baromfi-kereskedelmének emelése érdekében központi tojás és baromfi nagy vásártelep létesítését tervezzük, amely telepen elhelyezést nyerne a fővárosba irányuló összes tojás- és baromfi-kereskedelem, e helyütt volna a rendszeres vasuti rakodóhelye a fővárosba érkező és innen elszállítandó összes tojás- és baromfiküldeményeknek és ugyanitt nyerne hajlékot az országos tojás-tőzsdé is.

— A husfélék piaci készleteinek szaporítása és e mellett normális árak biztosítása érdekében tervbevetünk egy országos édesvízi halkereskedelmi gyűjtő és raktártelep létesítését, hol az ország különböző halastó gazdaságának halkészletei megfelelően berendezett halmedencékben a téli hónapok számára élő állapotban gyűjthetők, a piac szükségletéhez képesti raktározhatók.

A marhaközvágóhid és vásár vágóhelyiségeinek ósdi berendezése arra a meggyőződésre indítanak, hogy e telep helyett a főváros más alkalmas helyén, nevezetesen a IX. kerület, Üllői-ut mentén levő mai katonai gyakorlóterén új marhaközvágóhid és vásár, kapcsolatban egy nagyban való husvásárteleppel létesíttessék. Ez a kérdés nagy fontossággal bír a fővárosi husipara és hussal való élelemezése szempontjából.

A központi vásárcsarnok a mai nagy forgalomnak már nem felel meg. A fokozott igények megoldására új csarnok építése nem megfelelő, hanem szükségessé válik egy új élelemiszer-nagykereskedelmi vásártelepnek létesítése. Ez az új telep a mai marhaközvágóhid és vásártelep helyén volna a legcélszerűbben és leggazdaságosabban létesíthető. Az idevonatkozó tárgyalásoknak megindítása iránt a legközelebb tesztek előterjesztést.

— A sertésközvágóhidon új hus- és szalonna-feldolgozó műhelyek és zsirpincék építése, valamint az ott levő hűtőknek bővítése és szalona rakáraknak építése szükséges. Ez ügyben a közgyűlés a jövő évben határozni fog.

— A Garay-téri és Ferdinánd-téri élelmipiacoknak alkalmas vásárcsarnokokban való elhelyezésére nézve előterjesztést fogok tenni a jövő évben.